

Notat: Presisering i forbindelse med ny 132 kV-linje via Grovfjord som strakstiltak i Sørnettet

Komplement til Statnetts 420 kV Kvandal–Kilbotn

Etter møtene mellom Noranett, Vestall og Elmea med NVE og Energidepartementet i Oslo 6. oktober, har vi registrert at det fortsatt er uklarhet rundt strakstiltaket «Ny 132 kV-linje som midlertidig transmisjonsnett». Hensikten med dette notatet er derfor å presisere hva tiltaket innebærer, hvordan det forholder seg til Statnetts 420 kV-prosjekt, og hvorfor det bør gjennomføres parallelt. Strakstiltaket er ikke et alternativ til Statnetts planlagte 420 kV-utbygging, men et supplement som skal redusere perioden hvor regionen mangler nødvendig kapasitet.

Vi støtter fullt ut at Statnett bygger 420 kV-linjen fra Kvandal til Kilbotn som første steg, og ser dette som et nødvendig startpunkt i et helhetlig 420 kV-målbilde. Det er imidlertid avgjørende at arbeidet fortsetter uten avbrudd, med videre planlegging mot Kleppstad, Sortland og Harstad. Med dagens saksbehandlingstider, byggetid og ressursmangel i Statnett vil det gå mange år før 420 kV-linjen kan bidra til økt kapasitet. Derfor må det etableres en løsning som raskt kan avlaste nettet og legge til rette for videre utvikling.

Strakstiltak

Noranett har i dag en gammel 33 kV-linje fra Kvitnes til Grovfjord. Teknisk tilstand gjør at linjen må fornyes, og kapasiteten inn til området rundt Grovfjord er altfor liten. Noranett planlegger derfor en 132 kV-linje fra Kvitnes til Niingen via Grovfjord.

For å avhjelpe situasjonen i Sørnettet, kan Noranett forlenge den omtalte linjen til å starte i Kvandal, fortsette via Grovfjord, og deretter forlenge traseen fra Kvitnes til Kilbotn, se vedlagte kartskisse. Linjen vil da kunne øke kapasiteten over Vestsnittet med anslagsvis 150–225 MW, og kan realiseres på fire til fem år. Når Statnetts 420 kV-linje senere settes i drift, vil 132 kV-linjen overtas av Noranett etter bransjens vanlige transaksjonsregler, og deretter klassifiseres som regionalnett.

Dette er et målrettet og realistisk tiltak som vil gi umiddelbar samfunnsnytte i en region som i dag preges av tilknytningsstopp og lav forsyningskapasitet. Samtidig må det understrekes at dette strakstiltaket ikke må bli en hvilepute for Statnett. 420 kV-prosjektet må drives frem med full styrke og søkes konsesjonsbehandlet som del av en helhetlig løsning for hele Sørnettet.

Finansiering og funksjon

Siden linjen i første omgang skal fungere som en midlertidig transmisjonsforbindelse mellom Kvandal og Kilbotn, er det rimelig at Statnett finansierer investering og drift av denne. Linjen vil avlaste en kapasitetsbegrensning i transmisjonsnettet, og derfor bør den følgelig finansieres som en del av transmisjonsnettet så lenge den har transmisjonsnetts funksjon. Det vil gi en rettferdig kostnadsfordeling, ettersom tiltaket i første del av levetiden i hovedsak gir nasjonal nytte. Når Statnetts 420 kV-linje på et senere tidspunkt settes i drift, kan eierskapet til 132 kV-linjen overføres til Noranett, og så inngå i det ordinære regionalnettet. Det er etablert praksis i bransjen for slik overdragelse av nettanlegg til bokført verdi, og dette mener vi vil være hensiktsmessig også i dette tilfellet.

En slik to-fase-modell er både logisk og praktisk: Den gjør det mulig å realisere tiltaket raskt uten å belaste Noranetts kunder ensidig for tiltaket, og den sørger for at investeringen får varig verdi også etter at 420 kV-linjen er på plass.

Avklaring om Statnetts forslag til 132 kV-drift på 420 kV-linje

I KVVU-en omtaler Statnett en løsning der ny linje kan bygges for 420 kV, men i første omgang driftes på 132 kV-nivå med tilknyttede stasjoner underveis. Det er viktig å presisere at dette ikke er det samme som en trinnvis overgang til 420 kV.

Når linjen bygges og kobles inn med 132 kV med stasjoner langs traseen, etableres den i praksis som en permanent 132 kV-løsning. Senere oppgradering til 420 kV vil da kreve full ombygging og ny 132 kV-linje parallelt. Å bruke en slik løsning i kostnadssammenstillingene som om den representerer et første steg mot 420 kV med besparelser i regionalnettet, gir derfor et misvisende bilde.

Den korrekte tilnærmingen er å skille tydelig mellom to ulike funksjoner: Enten planlegges det for en linje som etter hvert permanent skal driftes på 420 kV-nivå, og da kan det ikke knyttes til 132 kV-stasjoner. Eller så bygger man en linje som skal ha tilknyttede 132 kV-stasjoner, men da har det ingen hensikt å bygge den for 420 kV til en høyere kostnad.

Trasévalg og begrunnelse

Selv om KVVU-en verken skal eller kan inneholde detaljerte trasébeskrivelser, er det likevel viktig å være bevisst på hvilken betydning ulike valg vil få.

For ny linje mellom Kvandal og Kilbotn er det to åpenbare traséforslag som må utredes: parallelt med dagens 132 kV-linje, eller delvis langs Noranetts eksisterende 33 kV-trase. For en ny 420 kV-linje kan det være hensiktsmessig å følge dagens 132 kV-trase. Dette gir klare fordeler: Man samler inngrepene i én korridor, reduserer arealbruken og legger til rette for at eksisterende 132 kV-linje kan saneres når 420 kV settes i drift. Det gir en ryddig og effektiv sluttløsning, med lavere samlede miljø- og landskapsvirkninger enn om 420 kV etableres i helt ny trasé.

Den nye 132 kV-linjen må derimot gå via Grovfjord, og dermed berører man uunngåelig områder uten eksisterende tekniske inngrep på dette nivået. Selv om dette kan virke som en ulempe, er det etter vår vurdering likevel den mest hensiktsmessige løsningen. En 132 kV tremast-linje gir vesentlig mindre visuelle og fysiske inngrep enn en 420 kV stålmastlinje, og etableringen vil gi direkte lokal nytte i et område som i dag har akutt behov for mer kapasitet. Det antas at dette vil bidra til større lokal forståelse og raskere fremdrift enn en 420 kV-linje som kun transporterer kraft gjennom området uten lokal forsyningseffekt.

Den viktigste årsaken til å legge 420 kV-linjen i en ny trasé via Grovfjord, ville være dersom man planla å knytte en 132 kV-stasjon direkte til denne. Som omtalt tidligere er dette imidlertid ikke en hensiktsmessig løsning, ettersom det i praksis vil hindre senere spenningsheving og fordyre hele prosjektet.

Oppsummering

Strakstiltaket med ny 132 kV-linje, bygget av Noranett og finansiert av Statnett, er et tidskritisk tiltak for å styrke forsyningssikkerheten og legge til rette for utvikling i Sørnettet i påvente av 420 kV. Løsningen kan realiseres innen fire til fem år, øke kapasiteten med om lag 200 MW, og samtidig legge grunnlaget for en smidig overgang til 420 kV. Den bør finansieres som transmisjonsnett i mellomfasen og overføres til regionalnettet når Statnetts linje er i drift.

Vi understreker at dette ikke er et alternativ til 420 kV, men et nødvendig supplement. Statnett må fortsatt søke konsesjon for en helhetlig 420 kV-løsning så snart som mulig.

Strakstiltak er rett og slett den raskeste måten å gjøre noe som virkelig monner – uten å forsinke hovedprosjektet, og uten å påføre regionen flere år med kapasitetsstopp og unødvendig usikkerhet.

Vedlegg – Kartutsnitt mulig trase valg

